

Psalm 1:2b – waarom vertaald als ‘hoorbaar bezig zijn’?

Psalm 1:2 is als volgt weergegeven:

maar wiens lust en leven veeleer de Wet van Jehovah is,
die dag en nacht met diens Wet hoorbaar bezig is.

De transliteratie en woord-voor-woord-vertaling is als volgt:

kie ím b.toorát jhwh "chef.TSóo	want veeleer in Toráh van JHWH zijn behagen
oe-vetooraatóo jeh.géh	en over zijn Toráh mediteert/prevelt hij
joomám waa.láaj.laah	bij dag en nacht

De vraag is of het woord **jeh.géh** op een stil overpeinzen duidt, of dat er sprake is van bijvoorbeeld een hoorbaar prevelen?

Als verkenning een aantal vertalingen op een rij.

- Statenvertaling:** ... en hij overdenkt zijne wet dag en nacht.
- Van der Palmvertaling:** ... en dag en nacht diens wet bepeinst.
- NBG:** ... en diens wet overpeinst bij dag en bij nacht.
- NW:** ... En in diens wet leest hij dag en nacht met gedempte stem.
- Herziene NW (2017):** ... en leest zijn wet met gedempte stem, dag en nacht.
- Soncino – The Psalms:** ... And in His law doth he meditate day and night.
- A.C. Feuer - Tehillim:** ... and in his Torah he meditates day and night.
- Gerhardt/van der Zeyde:** ... zijn wet overpeinst dag en nacht.
- Willibrordvertaling (1996):** ... ja, dag en nacht daaruit zacht reciteert.
- Naardense Bijbel:** ... díens Wet spelt hij, de dag door en de nacht.
- NBV:** ... en zich verdiept in zijn wet, dag en nacht.
- NIV:** ... and on his law he meditates day and night.
- TLVG:** ... die dag en nacht met diens Wet hoorbaar bezig is.

Inderdaad hebben de meeste vertalingen een weergave in de trant van ‘mediteren’ of ‘overpeinzen’; een enkele vertaling heeft het over een hoorbare activiteit, over ‘reciteren’ of ‘met gedempte stem lezen’.

Het gebruikte werkwoord is **jeh.géh**, 3e persoon enkelvoud, onvoltooide tijd van de standaardvorm (Qal) van het werkwoord **hagáah**. Een aantal lexicons:

- *Lisowsky's Konkordanz zum Hebräische Alten Testament* vermeldt de 22 plaatsen waar het werkwoord voorkomt, 10 keer in de Psalmen. Men geeft daarbij de volgende vertaling (d/e/l):

Brummen, murmeln, bedenken / to growl, to murmur, to consider /
murmurare, meditare

- *The Complete Hebrew-English Dictionary* van R. Alcalay:
to pronounce, speak, utter, articulate; to study meditate; to murmur, moan,
growl, coo

- Benjamin Davidson geeft in *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon*:
-I. *to murmur*, applied to the *cooing* of doves, the *lamenting* or *sighing* of men, the *growling* of a lion over his prey. -II. poet. *to utter, speak*. – III. *to meditate*.
- Fürst in *Hebräisches und Chaldäisches Handwörterbuch*:
1) *murmeln, tief tönen*, v. dem Murmeln u. Lispeln des Zauberers, v. den dumpfen Tönen der Harfe; *girren*, v. der Taube; *knurren*, v. Löwen; *aufseufzen, klagen, tief jammern; dröhnen*, v. Donner u.s.w. 2) *leise tönen*, im Herzen, d.h. *sinnen, denken, betrachten (...)*; *still erwägen*, od. abs. *nachsinnen*. 3) in vernehmlichen, verständl. Tönen sich äussern d.h. *sprechen (...)*.
- Gesenius in *Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch*:
summen, murmeln, mediteren (...) -1. knurren, v. Lwen über Beute, v. Girren der Taube, seufzen v. Menschen -2. sinnen, nachdenken (...) v. religiösen Betrachtungen (...) -3. dichterisch: reden, spreken.
- Koehler / Baumgartner in *Lexicon in Veteris Testamenti Libros*:
murmelnd lesen, hersagen (...) **1.** gurren (Taube); **2.** knurren (Löwe); **3.** halblaut lesen - Jos. 1:8 Ps.1, 2; **4.** murmelnd bedenken; **5.** wimmern **6.** ein Laut hören lassen.
- Brown/Driver/Briggs in *Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*:
moan, growl, utter, speak, muse (only poet.) (onomatop. ...) **1.** of inarticulate sounds: **a.** *growl* of lion growling over prey, **b.** *groan, moan (...)* *sigh for (...)* **2.** *utter (...)* 3. **a.** (*soliloquize*) *meditate, muse ...* Jos. 1,8 Ps. 1,2 ... **b.** *imagine, devise*

Bij deze laatste verklaring: ‘soliloquize’ is het ‘in zichzelf praten’.

Rabbi Avrohom Chaim Feuer geeft in zijn vertaling *Tehillim* als commentaar op Psalm 1:2 hierbij onder andere:

Rashi here and elsewhere in Psalms emphasizes that the word **jeh.géh** pertains to meditations of the heart. However, *Metzudas Zion* maintains that although the word sometimes means meditation, as in **heg.jóon libié**, *the thoughts of my heart* (19:15), sometimes it means speech as **oe.I.SJoonié teh.géh TSid.qécha**, *And my tongue shall express your righteousness* (35:28). [Perhaps *Rashi* agrees that the term **jeh.géh** may be used with reference to speech provided it articulates deeply held personal thoughts weighing heavily on a person’s mind rather than casual, thoughtless remarks. ...]

In het voorwoord bij die uitgave schrijft hij, markant en voor mij voorbeeldig:

‘For generations the Jew has never felt alone as he held a Tehillim in his hands – a faithful companion and unerring guide, giving voice to prayer, comfort in misfortune, faith in adversity, and light in the darkness. The familiar phrases of Tehillim flow constantly from Jewish lips at all times, in all seasons.

Whether joy or sorrow, triumph or failure, there is always a psalm to fit the occasion.’

Naast Psalm 35:28 is ook 115:7 een interessante tekst in dit verband, waar precies dezelfde werkwoordsvorm, maar dan in het meervoud, **jeh.goé**, doorgaans (en terecht) wordt vertaald met ‘geluid maken’. Bij deze teksten is juist het ‘geluid maken’ een essentieel aspect van de woordbetekenis. Ook al wil men in Psalm 1:2b vertalen met ‘overpeinzen/mediteren’ –op zich een correcte weergave– dan kan men niet staande kan houden dat dat per se een geluidloos overdenken is. Het is eerder zo dat dat overpeinzen zichtbaar wordt in ‘the familiar phrases of Tehillim, constantly flowing from his lips’.

Interessant is dat waar wij in het Nederlands onder het woord ‘lezen’ vooral het ‘stil lezen’ bedoelen (‘voorlezen’ is een aparte variant), in het Hebreeuws is hét werkwoord voor lezen, **qaaráa**, veel rijker en ook hoorbaarder dan in onze taal. Ik citeer Benjamin Davidson in *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon* voor dit werkwoord:

-I. *to cry, call out, shout* -II. *to cry for help, to call upon, invoke.* -III, *to cry, proclaim (...)*– IV. *to call, call for* – V. *to call, to name* – VI. *to read aloud, recite.*

Zoals ‘lezen’ in het Hebreeuws veel verder gaat dan ‘stil lezen’, zo gaat in het Hebreeuws ‘mediteren’ verder dan ‘stil mediteren’. Dat lijkt mij wel vast te staan, en ik meen op goede gronden.

Om de tekst correct te duiden is ook een beschouwing van het parallelisme in deze tekst van belang. In vers 2a wordt het welbehagen, het plezier in Gods Woord, in de Torah, de boeken van Mozes, gememoreerd. Ik heb dat iets vrijer vertaald met ‘wiens lust en leven ...’. Parallel aan die vermelding wordt gezegd dat degene die zo’n behagen daarin heeft, daar dag en nacht ook op een bepaalde manier mee bezig is. Natuurlijk sowieso in gedachten. De inhoud ervan laat hem nooit los! Maar uit de overvloed des harten spreekt de mond, die laat zich dan niet sluiten. Niemand zal willen beweren dat ergens plezier in hebben, impliceert dat men daarover alleen in stilte mediteert. Veeleer draagt de tekst de suggestie in zich dat Gods Woord, Gods Wet, gewoon niet wijkt van zijn lippen; hij is er altijd mee bezig. Zie in dit verband ook de prachtige schriftplaats in Jozua 1:8.

Mijns inziens draagt de tekst juist het beeld over van iemand die bij allerlei gelegenheden, dag en nacht, daaraan denkt, daar altijd in zijn gedachten mee bezig is, waarbij als vanzelf zijn lippen de regels, de verzen, de gedachten prevelen, mompelen. Zoals diverse lexicons ondersteunen. Dié gedachte heb ik weergegeven met de uitdrukking 'hoorbaar er mee bezig zijn'.

De gehele passage:

Hoe gelukkig, de mens ...
die op gewetenloze adviezen niet is afgegaan,
die op de weg der zonde niet kwam te staan,
noch neerzat in de kring der schampere spot,
maar wiens lust en leven veeleer de Wet van Jehovah is,
die dag en nacht met diens Wet hoorbaar bezig is.
Waardoor hij is als de boom die, aangeplant aan waterlopen,
te rechter tijd zijn vruchten geeft,
wiens loof ook niet verdort.
Alles wat hij doet gedijt.

Voor het laatst bijgewerkt: 1 mei 2019